

СУСПІЛЬНА НЕБЕЗПЕКА ЕКОНОМІЧНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ

Курсант 402 навчальної групи **Андреюк Р.І.**

Науковий керівник: доцент кафедри економічної безпеки,
кандидат юридичних наук **Томма Р.П.**

Економічна злочинність може бути визначена за соціально-правове змінне негативне масове явище, що складається з сукупності економічних злочинів, що вчинено у той чи інший період у будь-якій країні чи в будь-якому регіоні. Поняття “економічний злочин” практично не розроблено ні в кримінально-правовій, ні в кримінологічній науках; і далеко не всі кримінологи виділяють економічну злочинність як самостійний вид злочинності.

Економічна злочинність має високий ступінь соціальної небезпеки, що визначається негативними тенденціями, властивими економічній злочинності на сучасному етапі, до яких необхідно віднести:

– високий ступінь її поширеності (більшість скоєних у країні злочинів є економічними);

– високий ступінь шкоди, яка спричиняється економічною злочинністю (збиток від неї часто не піддається обчисленню);

– ступінь її латентності, навряд чи не найвищий порівняно з іншими видами злочинності (“тіньовий” сектор економіки, за деякими оцінками, перевищує легальний);

– високий рівень рецидиву і професійної злочинності, значний відсоток жіночої злочинності і злочинності високоосвічених суб'єктів у середині економічної злочинності;

– корупційний характер економічної злочинності, що чітко просліджується;

– транснаціональний, міжнародний характер найбільш небезпечних різновидів аналізованої злочинності;

– високий ступінь ураженості економічної злочинності організованою.

Саме високий рівень організації вчинення злочинів є найбільш небезпечним чинником, що характеризує сучасну

економічну злочинність. Чітка організація, стійкі зв'язки членів угруповання -- це саме ті елементи, що дозволяють вчиняти з найбільшою ефективністю економічні злочини, створюючи при цьому складні та заплутані схеми. Тому організована злочинність представляє найбільшу зацікавленість при розробці методик попередження економічної злочинності.

Організована злочинність у будь-яких своїх проявах є, насамперед, злочинним бізнесом, в основі якого - економічні причини. Деформація економічної свідомості, будучи основними причинами вчинення організованих злочинів у сфері економіки, на рівнях групової та індивідуальної свідомості найчастіше виявляються у переконаності щодо неможливості правомірними шляхами вирішити економічні проблеми, що стоять перед групою чи індивідом, стосовно забезпечення гідного рівня життя тільки неправомірними засобами.

Надмірне державне втручання в економіку неминуче призвело до уповільнення темпів економічних реформ, до корумпованості держапарату. Соціологами встановлено, що занадто широкі рамки державного втручання (жорстка монополія державної влади, її непрозорість) створюють умови для зловживань, задоволення об'єктивних суспільних потреб не завдяки проголошеному правовому порядку, а всупереч йому. Інакше кажучи, створюється і зміцнюється плацдарм для існування і розквіту організованої злочинності. При досить високому рівні розвитку ринкових відносин у сфері комерційного посередництва, торгівлі, перерозподілу матеріальних цінностей впровадження даних відносин у сферу виробництва відбувалося надзвичайно повільно. Звідси -- падіння виробництва, збереження товарного дефіциту при бурхливому зростанні цін на товари і послуги.

Розквіту економічної організованої злочинності на початку 90-х рр. сприяли також і різке зниження контрольно-ревізійної діяльності, постійне скорочення апарату контролю. Соціалістична система господарювання була цілком зруйнована, і сьогодні ми маємо принципово новий стан суспільства й економіки, де велику роль відіграють механізми локального (у соціально-економічному просторі) та корпоративного (монополістичного) регулювання, що є характерним для будь-якого перехідного періоду.

Суть цих специфічних механізмів полягає в тому, що окремі інститути економічних систем через визначені причини - високий рівень концентрації виробництва або капіталу, корпоративну владу і т. п. -- набувають здатність свідомо, але локально, обмежено впливати на параметри виробництва, постачальників і споживачів (обсяг, якість, структура), ринку (ціни на продукцію контрагентів, розширення продажу за рахунок маркетингу), соціального життя тощо.

У результаті дії такого механізму сьогодні маємо економіку, що базується переважно на неекономічному суперництві корпоративно-бюрократичних структур (кланів), зіткненні їх влад і регулюючих впливів. Одним з найважливіших наслідків функціонування названого механізму (відомого в економіці як механізм локації ресурсів) є дивергенція економіки країни на сильно і слабо корпоративізовані сектори.

До першого сектора відносяться підприємства, що є монополістами в технологічних (високий рівень концентрації виробництва), ринкових (здатність локально регулювати діяльність постачальників і споживачів, ціну) відносинах, що мають вирішальні маси ліквідних ресурсів, бюрократично-корпоративну владу (паливно-енергетичний, оборонний, фінансово-торговельний комплекси і частина промисловості). Тут з'являються надприбутки, не відомі за своїми масштабами світовій практиці.

Другий (немонополізований сектор) відрізняється відсутністю чи низьким рівнем концентрації згаданих вище параметрів. До нього відносяться сфера відтворення робочої сили, ринок споживчих товарів, велика частина сільського господарства тощо.

Підсумовуючи, ми можемо зазначити, що економічна злочинність - це складне, системно-структурне, багатогранне, соціальне, кримінально-правове явище, взаємозумовлене особливостями соціального середовища, що характеризується наявністю стійких злочинних зв'язків. Ці зв'язки виникають у процесі економічної діяльності між суб'єктами економічних відносин, які мають корисливу або іншу особисту зацікавленість в отриманні протиправної економічної вигоди.